

Upozornění:

Prezentace je určena posluchačům předmětu 2PR101 Právo na Vysoké škole ekonomické v Praze a slouží k jejich lepší orientaci v probíraných tématech na přednáškách. Materiál nenahrazuje účast na přednáškách ani povinnou literaturu.

Platí pro ZS 2024/2025

© Tomáš Votava (2024)

Závazky z deliktů. Právní odpovědnost.

(2PR101 Právo)

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Vysoká škola ekonomická
ZS 2024/2025

Závazky z deliktů

Závazky z deliktů

Odpovědnostní závazek

= zvláštní právní vztah mezi škůdce a poškozeným, který vyplývá z předchozího porušení právní povinnosti ze strany škůdce (závazek z deliktu)

→ povinnost škůdce nahradit poškozenému způsobenou újmu x právo poškozeného tuto náhradu po škůdci žádat (domáhat se u soudu)

- Odpovědnost za škodu (újmu)
- Odpovědnost za prodlení
- Odpovědnost za vady

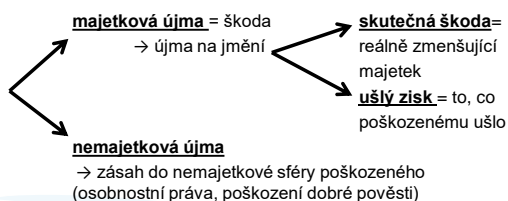
Právo

4

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Odpovědnost za škodu (újmu)

Újma = každá majetková a nemajetková ztráta, která vznikla na straně poškozeného v důsledku a příčinné souvislosti s porušením právní povinnosti ze strany škůdce

Právo

5

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Náhrada újmy

Náhrada škody (majetkové újmy)

→ vždy

1. Uvedení do původního stavu (naturální restituce)
2. Není-li to možné nebo požádá-li poškozený
→ náhrada v penězích

Náhrada nemajetkové újmy

→ Ujednají-li si to

→ Stanoví-li to zvlášť zákon

Právo na **zadostiučinění** → v penězích, pokud jiný způsob nezajistí skutečně a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy (omluva atd.)

Právo

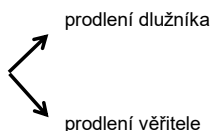
6

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Odpovědnost za prodlení

→ objektivní odpovědnost (není třeba zavinění)

Prodlení = případ, kdy povinná osoba nesplní řádně a včas

Právo

7

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prodlení dlužníka

Nesplnění dluhu řádně a včas → prodlení

X

Výjimka: pokud nesplnil v důsledku prodlení věřitele

→ právo věřitele odstoupit od smlouvy

Právo

8

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Důsledky prodlení dlužníka

1. **dluh nezaniká** → věřitel může požadovat splnění povinnosti
2. možnost **odstoupení věřitele od smlouvy** - závisí na míře porušení smluvní povinnosti:
 - a. **Podstatné porušení smluvní povinnosti** → věřitel může odstoupit ihned (pokud to dlužníkovi oznámí BZO poté, co se o prodlení dozvěděl)
 - b. **Nepodstatné porušení smluvní povinnosti** → vyzve dlužníka k plnění a stanoví dodatečnou přiměřenou lhůtu → pokud ani v ní nesplní → může věřitel odstoupitPozn. fixní závazky → prodlením závazek zaniká

Právo

9

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Důsledky prodlení dlužníka

3. předání nebo vrácení věci: **dlužník nese nebezpečí škody věci**
4. prodlení peněžitého dluhu: právo na **úroky z prodlení**

```
graph TD; A[úroky z prodlení] --> B[výše sjednaná ve smlouvě]; A --> C[výše stanovená nařízením vlády (č. 351/2013 Sb.)];
```
5. vznikne-li prodlením věřiteli škoda: **právo na náhradu škody** (nekryjí-li ji již úroky z prodlení)

Právo

10

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prodlení věřitele

Nesplnění povinnosti na straně věřitele:

1. Nepřevzme řádně nabídnuté plnění dlužníka
2. Neposkytne součinnost nutnou ke splnění

Důsledky:

1. Dluh **nezaniká** → dlužník může požadovat splnění povinnosti
2. Možnost **odstoupení od smlouvy** jako v případě prodlení dlužníka
3. Věřitel **nese nebezpečí škody** na věci (pokud nezpůsobil dlužník)
4. Právo na **náhradu vzniklé škody**

Právo

11

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Odpovědnost za vady

Vadné plnění → nebylo plněno řádně a včas → dlužník nese odpovědnost

Povinnost věřitele:

1. Včasné oznámit vady
Promlčení lhůta → subjektivní: BZO po zjištění vad x objektivní: 6 měsíců od převzetí
2. Předat předmět plnění dlužníkovi
Odpovědnosti se nelze domáhat u:
 - a. vad nápadných a zřejmých již při uzavření smlouvy
 - b. vad věcí přenechávaných úhrnkem
 - c. vad, které lze zjistit z veřejného seznamu

Právo

12

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Práva z vadného plnění

Odstranitelné vady:

1. věřitel právo na opravu / doplnění toho, co chybí, nebo
2. právo na přiměřenou slevu z ceny

Neodstranitelné vady:

→ předmět nelze řádně užívat

1. právo odstoupit od smlouvy, nebo
2. právo na přiměřenou slevu z ceny

+ **právo na náhradu nákladů** účelně vynaložených při uplatnění svého práva

+ možnost **náhrady vzniklé škody**

Právo

13

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Bezdůvodné obohacení

Bezdůvodné obohacení = kvazidelikventní závazkový vztah založený i nezaviněným získáním majetkového prospěchu bez právem aprobovaného důvodu

→ není třeba zavinění, dokonce ani porušení povinnosti

Nikdo se nemá bez důvodu obohacovat na úkor jiného

Zejména:

1. Plnění bez právního důvodu
2. Plnění z právního důvodu, který odpadá
3. Protiprávní užití cizí hodnoty
4. Plnění poskytnuté třetí osobou, které měl obohacený poskytnout sám

Právo

14

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Důsledky bezdůvodného obohacení

Obohacený **povinen vydat** bezdůvodné obohacení:

1. Uvedením do původního stavu
2. Náhradou v penězích

Poctivý obohacený:

vydává jen v rozsahu, jakém obohacení trvá při uplatnění práva ochuzeným

Nepoctivý obohacený:

vydává, co nabyl v době, kdy obohacení získal

Promlčecí lhůta: 10 let

Právo

15

Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Právní odpovědnost

Subjektivní povinnost

Povinnost = objektivním právem uložená a vynutitelná nutnost chovat se určitým způsobem

1. Něco dát (*dare*)
2. Něco konat (*facere*)
3. Něčeho se zdržet (*omittere*)
4. Něco strpět (*pati*)

realizace povinnosti → splnění

Právo

17

Odpovědnost a právní odpovědnost

Odpovědnost = nutnost nést následky svého chování a jednání

- Politická odpovědnost
- Morální odpovědnost
- Společenská odpovědnost
- ...

Právní odpovědnost = povinnost strpět za porušení povinnosti následky stanovené právními normami → jako důsledek porušení primární povinnosti vznikne dané osobě sekundární povinnost (sankce = povinnost nést újmu)

Právo

18

Funkce právní odpovědnosti

- **preventivní funkce** = hrozba vzniku nepříznivých právních následků vyplývajících ze sankční složky právní normy působí na vědomí lidí, aby se chovali v souladu s právem
- **reparační funkce** = účelem je především odstranění či náhrada vzniklé újmy
- **represivní funkce** = nepříznivý zásah do majetkové a osobnostní sféry (postih = represe) nad rámec kompenzace s cílem zabránit porušování práva

Právo

19

Delikttní způsobilost x nepřičetnost

Právnícké osoby: automaticky delikttně způsobilé

Fyzické osoby: musí být dán dostatek rozumu a vůle

(§ 24 ObčZ, § 26 TZ, § 19 PfZ)

Rozum = schopnost posoudit důsledky svého chování

Vůle = schopnost ovládnout své chování

§ 24 ObčZ: Každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná.

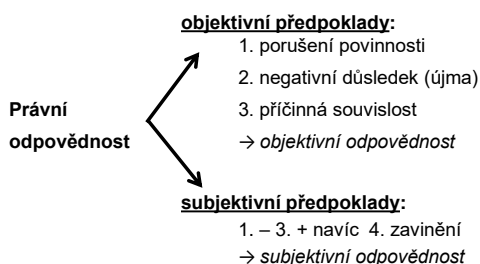
§ 25 TZ: Věk - Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.

§ 26 TZ: Nepřičetnost - Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.

Právo

20

Předpoklady právní odpovědnosti

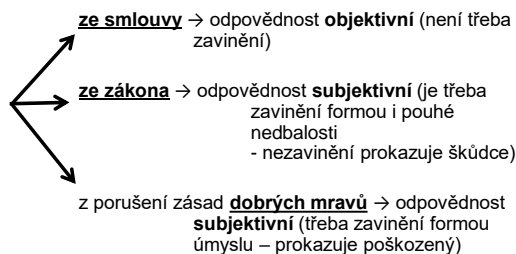

Právo

21

Ing. Tomáš Votava, M.A.

Porušení právní povinnosti

Právo

22

Ing. Tomáš Votava, M.A.

Klasifikace deliktů

1. **Trestné činy** = protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v zákoně
2. **Přestupky a jiné správní delikty** = společensky škodlivé protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanovené zákonem, za které sankci na základě zákona a způsobem v něm stanoveným správní orgán
3. **Disciplinární delikty** = porušení disciplíny, určité kázně založené na plnění zvláštních právních povinností, vyplývajících ze zvláštních právních poměrů (soudci, lékaři, poslanci atd.)
4. **Soukromoprávní delikty** = porušení povinnosti ze soukromoprávních poměrů

Právo

23

Děkuji vám za pozornost!